

MED STRAHOM IN KONTROLO – ZAZNAVANJE OSEBNE VARNOSTI MED MLADIMI ODRASLIMI

VANJA ERČULJ

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
vanja.erculj@um.si

Raziskave na temo osebne varnosti so pokazale tridimenzionalno strukturo zaznavanja osebne varnosti: občutek varnosti v vsakodnevnem življenju, strah pred kriminaliteto in zaupanje v lastne sposobnosti zagotavljanja osebne varnosti. Cilj naše raziskave se je osredotočal na zaznavanje osebne varnosti med mladimi odraslimi in vire ogrožanja le-te. Marca 2025 je bila izvedena kvalitativna raziskava s polstrukturiranimi intervjuji, ki je vključevala 28 mladih odraslih, starih med 20 in 24 let. Izkaže se, da intervjuvanci osebno varnost razumejo kot občutek varnosti v določenem okolju, ki združuje fizični, čustveni in kognitivni vidik. V vsakodnevnom življenju se počutijo varne, večji občutek nevarnosti je prisoten ponoči, še posebno v urbanih okoljih pri uporabi javnega prevoza in v nočnih klubih. Viri ogrožanja se razlikujejo, glede na tip okolja. Ženske se počutijo manj varne od moških in bolj uporabljajo tehnike izogibanja nevarnostim.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2025.12](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2025.12)

ISBN

978-961-299-068-8

Ključne besede:

osebna varnost,
občutek varnosti,
strah pred kriminaliteto,
intervju,
mladi odrasli

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2025.12](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2025.12)

ISBN
978-961-299-068-8

Keywords:

personal safety,
feeling of safety,
fear of crime,
interview,
young adults

BETWEEN FEAR AND CONTROL – PERCEPTION OF PERSONAL SAFETY AMONG YOUNG ADULTS

VANJA ERČULJ

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
vanja.erculj@um.si

Research on personal safety has revealed a three-dimensional structure of personal safety perception: a sense of safety in everyday life, fear of crime, and confidence in one's ability to ensure personal safety. Our study focused on the perception of personal safety among young adults and the sources of its endangerment. In March 2025, a qualitative study using semi-structured interviews was conducted, involving 28 young adults aged between 20 and 24. The findings show that respondents understand personal safety as a feeling of safety in a specific environment, combining physical, emotional, and cognitive aspects. They generally feel safe in everyday life, though a heightened sense of danger is present at night, especially in urban settings when using public transport or visiting nightclubs. The sources of threat vary depending on the type of environment. Women feel less safe than men and are more likely to use avoidance techniques.

University of Maribor Press

1 Uvod

Iskanje po ključni besedi osebna varnost (ang. *personal safety*) v bazi Web of Science (dne 8. 8. 2025) izpiše 2.770 prispevkov. Največ, 800 (29 %), jih je s področja psihologije, 740 (27 %) s področja javnega zdravja pri delu, 710 (26 %) s področja vedenjskih znanosti in 649 (23 %) s področja zdravstvenih ved. S področja kriminologije in penologije je manjše število, to je 236 (9 %) prispevkov. Osebna varnost je torej koncept, ki je proučevan v številnih kontekstih in znanstvenih disciplinah. Skupaj s korenem besede kriminaliteta (ang. *crim**) se število vseh najdenih prispevkov zmanjša na 494, kar nakazuje, da je koncept osebne varnosti razumljen širše od strahu pred kriminaliteto. Eller in Frey (2019) opredelita varnost kot stanje, ko ima posameznik vse najpomembnejše potrebe zadovoljene (predvsem potrebo po pripadnosti) in se počuti trenutno in dolgoročno varnega pred grožnjami. Raziskava o zaznavi osebne varnosti v Libanonu pokaže večdimenzionalno strukturo razumevanja osebne varnosti med odraslimi (Dabbous idr., 2025) – strah pred kriminaliteto, zaupanje v sposobnost ubranitve pred morebitnimi grožnjami, vsakdanji občutek varnosti na poznanih mestih in med znanci, varnost med gibanjem v soseski in varnost ponoči. Serija raziskav avtorjev Syropoulos idr. (2024) na različnih demografskih skupinah odkriva tridimenzionalno strukturo koncepta osebne varnosti. Prva dimenzija je občutek osebne varnosti v vsakdanjem življenju, druga strah pred kriminaliteto in tretja zaupanje v lastne sposobnosti varovanja pred grožnjami. Med vsemi tremi dimenzijami, je dimenzija občutek osebne varnosti v vsakdanjem življenju edina povezana z zadovoljstvom z življenjem in občutkom uživanja polnega življenja. Hkrati so osebe, ki se počutijo manj varne v vsakdanjem življenju, bolj depresivne, kažejo več mejnih osebnostnih lastnosti in »kopičijo« več negativnih spominov. Druga dimenzija, strah pred kriminaliteto, je zaradi pripisovanja vzrokov negativnih dogodkov drugim (in ne sebi) povezana s slabšim duševnim in fizičnim zdravjem. Avtorji ugotavljajo, da je tretja dimenzija, občutek zaupanja v lastne sposobnosti samozaščite, povezana z ekstravertnostjo, odprtostjo in čustveno stabilnostjo. Večje zaupanje v sposobnost samozaščite kažejo moški. Tudi Jackson (2011) poudarja vpliv zaupanja v sposobnost samozaščite na strah pred kriminaliteto. Zaupanje tvori, skupaj s predvidljivostjo posameznega kaznivega dejanja, občutek kontrole nad kriminaliteto. Posamezniki, ki imajo občutek večje kontrole nad viktimizacijo in zaznavajo manjšo resnost posledic le-te, imajo nižji strah pred kriminaliteto tudi, ko je ocenjeno tveganje za kriminaliteto višje. Že Warr (1987) je v okviru Modela občutljivosti na tveganje (ang. *Risk sensitivity model*) ugotavljal, da je strah pred kriminaliteto odvisen

od vrste in zaznane resnosti kaznivega dejanja tudi pri višjem ocenjenem tveganju za kriminaliteto. Dejavniki, ki delujejo kot katalizatorji med zaznanim tveganjem in strahom pred viktimizacijo, pojasnijo tudi ugotovitve avtorjev Ferraro in LaGrange (1987) ter Farall idr. (2009) o večjem strahu starejših in žensk pred kriminaliteto, čeprav imata ti skupini manjše tveganje za viktimizacijo (ti skupini sta v manjši meri žrtvi kaznivih dejanj) kot mlajši in moški (Model ranljivosti, ang. *Vulnerability model*). Keel idr. (2025) nadalje ugotavljajo, da je pri ženskah strah močno odvisen tudi od okoljskih dejavnikov, kot so socialna kohezija, stopnja kriminalitete in vidni nered v soseski. Pri moških okoljski dejavniki ne igrajo tako pomembne vloge, hkrati pa je pri njih strah pred kriminaliteto povezan predvsem z oceno tveganja zanjo in ne toliko z občutkom kontrole ali oceno posledic le-te. Ta ugotovitev je sicer v nasprotju z Jacksonovo (2011).

Raziskave med mladimi odraslimi o občutku varnosti v vsakdanjem življenju so redkejšje. Raziskava v Srbiji (Cvetković idr., 2025) je na primer pokazala, da se študenti v vsakdanjem življenju počutijo srednje varno (vezano na promet, kriminaliteto, javne prostore ipd.) ter da se bolj varno počutijo moški. Nižje ocene varnosti v vsakdanjem življenju so študenti podali za javne dogodke in nacionalno varnost (kibernetske grožnje, terorizem, klimatske spremembe, organizirana kriminaliteta in politični nemiri).

V Sloveniji je bilo raziskovanje osebne varnosti usmerjeno predvsem v eno izmed njenih dimenzij, to je strah pred kriminaliteto (npr. Meško in Areh, 2003; Meško in Erčulj, 2022; Meško in Farall, 1999; Meško idr. 2004, 2012). Nedavna raziskava strahu pred kriminaliteto med mladimi (Erčulj, 2022) je pokazala, da se mladi v Sloveniji na splošno počutijo varne pred kriminaliteto, da pa je občutek varnosti nižji med hojo po zapuščenih, temnih ulicah in zadrževanjem zunaj ponoči. V družbenem kontekstu so največja grožnja osebe, predvsem moški, pod vplivom substanc in tujci. Raziskav na temo razumevanja koncepta osebne varnosti v Sloveniji nismo našli.

Namen našega prispevka je proučevanje razumevanja koncepta osebne varnosti in ocenjevanje dejavnikov ogrožanja varnosti v različnih vsakdanjih okoliščinah (javni promet, lokali, ulica, delovno in učno okolje). V ta namen je bila izvedena kvalitativna raziskava med mladimi odraslimi v Sloveniji.

2 Metode

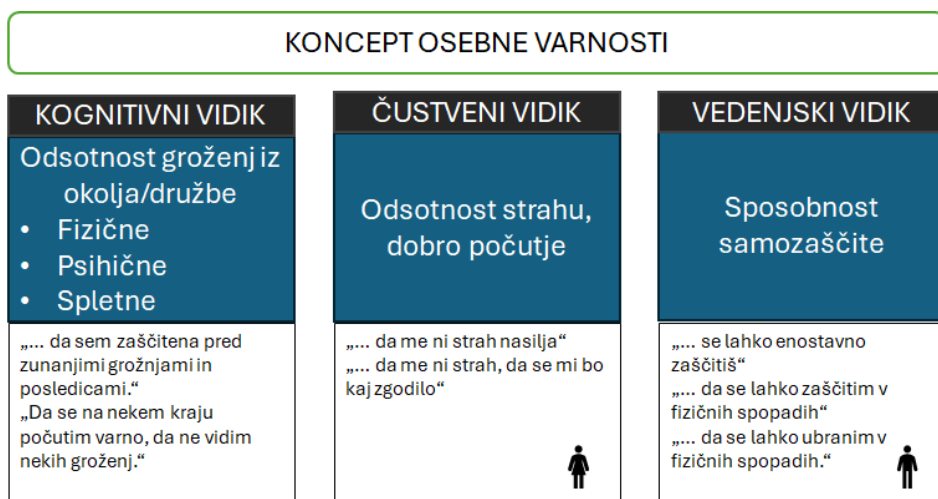
V raziskavo je bilo vključenih 28 mladih odraslih (med 20. in 24. letom), s katerimi je bil izveden polstrukturiran intervju po vnaprej pripravljenem vodiču (seznamu vprašanj). Vključenih je bilo 11 moških in 17 žensk, 18 iz mestnega okolja in 10 iz podeželskega. Vzorčenje je bilo priložnostno in po principu snežne kepe. Vprašanja so vključevala razumevanje osebne varnosti ter dejavnike ogrožanja v različnih okoliščinah (doma, na delovnem mestu, na ulici, v barih/nočnih klubih, na javnem prevozu, javnih prireditvah, fakulteti in spletu). Z dovoljenjem intervjuvancev so se intervjuji snemali. Pripravljeni so bili transkripti, deloma ročno kot tudi s pomočjo programa Note GPT. Analiza vsebine je potekala po pristopu Braun in Clarke (2006), ki vključuje šest korakov: 1) spoznavanje podatkov (poslušanje posnetkov, prebiranje transkriptov), 2) generiranje začetnih kod, 3) združevanje kod v teme, 4) pregled tem, 5) definiranje in poimenovanje tem in 6) priprava poročila. Analiza besedila je potekala ročno kot tudi s pomočjo orodij Chat GPT in Copilot za lažji pregled delov transkriptov. Neodvisno lastno, ročno, analizo besedila smo primerjali z analizo, ki sta jo pripravili orodji umetne inteligence za večjo zanesljivost rezultatov in preverbo morebitnih razhajanj v ugotovitvah. Pri kodiranju besedila smo gradili na teoriji strahu pred kriminaliteto. Ugotovitve smo podkrepili s citati intervjuvancev. Grafike smo pripravili v programu Powerpoint.

3 Rezultati

Pri razumevanju koncepta osebne varnosti ločimo med kognitivnim, čustvenim in vedenjskim vidikom, sorodno kot pri razumevanju koncepta strahu pred kriminaliteto (Gabriel in Greve, 2003) (slika 1). Iz kognitivnega vidika razumejo intervjuvanci osebno varnost kot odsotnost groženj tako iz okolja kot družbe. Grožnje iz okolja se nanašajo npr. na naravne in prometne nesreče, slabo infrastrukturo, slabo osvetlitev, osamljena/zapuščena območja. Kot varno okolje razumejo dom in zunaj doma, ko so v družbi oseb, ki jim lahko zaupajo. Z vidika družbenih dejavnikov so kot vir grožnje navajali posameznike pod vplivom substanc, etnične in druge marginalne skupine, večje skupine mladih moških. Omenjali so tudi kriminaliteto, predvsem premoženjsko (vlome, tatvine in rope). Grožnje so lahko psihične, fizične ali spletne. Intervjuvanci torej osebno varnost razumejo širše od strahu pred kriminaliteto. Z osebno varnostjo so povezana čustva (čustveni vidik) – dobro počutje, odsotnost strahu in nelagodja, ki ga v večji meri izpostavljajo ženske intervjuvanke. Vedenjski vidik koncepta osebne varnosti se

nanaša na sposobnost samozaščite. Pri moških je to predvsem sposobnost ubraniti se fizičnih napadov, pri ženskah v večji meri izogibanje grožnjam.

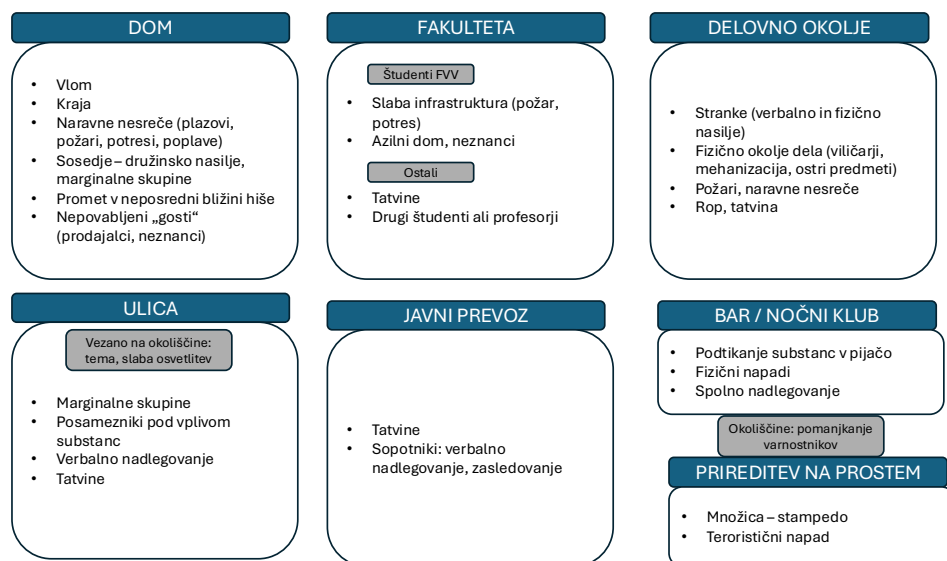
Primerjava po spolu pokaže, da ženske v večji meri poudarjajo čustveni vidik osebne varnosti, moški pa so bolj racionalni. Ženske izpostavljajo moške kot vire ogrožanja, in sicer spolno nadlegovanje (na ulici, javnem prevozu in v klubih) kot tudi na spletu (»Pač, sem že dobila, slike, nezaželeno, a ne.«). Počutijo se bolj ogrožene ponoči (»... me je bilo najbolj strah enkrat pred parimi leti, pa sem bila sama ponoči v Ljubljani in sem hodila iz kluba domov in so začeli pijani moški hoditi proti meni.«). Izpostavljajo tudi podtikanje substanc v nočnih lokalih (»Eno izmed groženj, ki bi jih izpostavila, so sigurno droge in možnost podtikanja drog in kot sem že prej izpostavila situacijo, ko te osebe oziroma moški nadlegujejo.«). Moški v večji meri izpostavljajo fizične napade (agresivne in alkoholizirane posameznike), prometne nesreče (»... poleg tega je veliko prometnih nesreč zaradi vožnje pod vplivom alkohola.«) in tatvine. Ženske uporabljajo tehnike izogibanja (izogibajo se temnim ulicam), so pozorne na grožnje (na pijačo v lokalih in na poti ne uporabljajo slušalk), nosijo solzivec kot mehanizem samozaščite. Moški izražajo samozavest glede sposobnosti obrambe – imajo občutek, da bi se lahko fizično ubranili ali »znali odreagirati«.

Slika 1: Razumevanje koncepta osebne varnosti.

Vir: lasten.

Splošna ocena varnosti v Sloveniji je visoka – Slovenija je med varnejšimi državami, z nizko stopnjo kriminalitete. Kljub temu pa nekateri intervjuvanci opažajo spremembe na tem področju (»Mogoče zadnje čase manj, glede na ostale države bi js vseeno rekla, da smo precej varna država.«). Intervjuvanci iz manjših krajev in moški se počutijo bolj varno. Dejavniki ogrožanja glede na različne okoliščine/situacije so prikazani na sliki 2. Glavni dejavniki tveganja so premoženjska kriminaliteta (tatvine, ropi, vlomi, posebej v mestih ali javnem prevozu), družbeni dejavniki (marginalne skupine, verbalno nadlegovanje, alkoholizirani posamezniki), spolno nadlegovanje (predvsem v mestu in vezano na nočne lokale ter pri ženskah), okoljski dejavniki (naravne in prometne nesreče) in spletne grožnje. V delovnem okolju je varnost vezana predvsem na nezgode pri delu (stroji, ostri predmeti, viličarji), stranke (predvsem v lokalih) ter premoženjsko kriminaliteto. V spletnem okolju so intervjuvanci najpogostejše omenjali krajo osebnih podatkov, vdore v sisteme, goljufije, phishing in prevare z bančnimi podatki.

Slika 2: Dejavniki ogrožanja glede na okoliščine.

Vir: lasten.

V mestih so bolj izpostavljene grožnje marginalnih skupin, tatvine ter varnost v javnem prevozu. Več je realnih incidentov, pogostejši so stiki z neznanci, bolj so razvita samozaščitna vedenja (solzivec, spremljanje okolice, zaklepanje). Na podeželju (manjših krajih) se bolj izpostavlja premoženjska kriminaliteta (vlomi,

ropi) in naravne nesreče. Večji je občutek kontrole, varnosti ter zaupanje v skupnost (»V kraju, kjer živim, se večinoma vsi med sabo poznamo.«).

4 Diskusija

Skladno s predhodnimi ugotovitvami raziskav v Sloveniji (npr. Erčulj, 2022) se intervjuvani mladi odrasli v Sloveniji čutijo varne. Je pa, v nasprotju s predhodnimi raziskavami, v naši raziskavi izraženo zaznavanje postopnega nižanja stopnje varnosti v Sloveniji. Slovenija je bila sicer v raziskavi Globalni indeksu miru (ang. *Global Peace Index*), ki vključuje stopnjo družbene varnosti in zaščite, obseg trajajočih domačih in mednarodnih konfliktov ter stopnjo militarizacije, v letu 2024 na 9. mestu od 163 držav (Institute for Economics and Peace, 2025). Je torej varna in mirna država, a pregled za zadnja tri leta kaže na zdrs za nekoliko mest (v letu 2023 na 8. mestu, v letu 2022 na 6., 2021 na 3. mestu). Percepcija intervjuvancev je torej skladna z rezultati obširnejših mednarodnih raziskav.

Največji viri ogrožanja so po mnenju intervjuvancev premoženjska kriminaliteta in nekateri družbeni dejavniki (marginalne skupine, verbalno nadlegovanje, alkoholizirani posamezniki), kar je skladno z ugotovitvami preteklih raziskav na mladih odraslih (Erčulj, 2022). Virom ogrožanja se tokrat pridružujejo naravne in druge nesreče (verjetno posledica obsežnih poplav v letu 2023) ter kibernetске grožnje (o incidentih, vezani na kibernetško varnost, v večji meri poročajo v medijih; v letu 2024 je bila tarča kibernetškega napada tudi Univerza v Mariboru). Tudi Nacionalni odzivni center za kibernetško varnost SI-CERT razkriva, da se je v letu 2024 število kibernetških incidentov v Sloveniji še naprej povečevalo – zabeležili so kar 4.587 primerov, kar je 7 % več kot leto poprej (Kibernetška varnost – portal: novice, napadi, zaščita, zakonodaja, dogodki, izobraževanje, 2025).

Razumevanje koncepta osebne varnosti je skladno z opredelitvijo Eller in Frey (2019). Intervjuvanci vidijo osebno varnost kot odsotnost groženj. Čeprav pri opredelitvi niso posebej izpostavili zadovoljitve potreb (kot Eller in Frey, 2019), so izrazili pomen prisotnosti ljudi, ki jim zaupajo. To kaže na občutek pripadnosti, ki ga Eller in Frey (2019) izpostavljata kot še posebej pomembnega za občutek osebne varnosti. Z zaupanjem je povezana tudi socialna kohezija, ki je po mnenju intervjuvancev večja na podežlju, čemur pa pritrjuje tudi raziskava Meška idr. (2012). Pri opredelitvi koncepta osebne varnosti lahko potegnemo vzporednice z razumevanjem strahu pred kriminaliteto, kot ga opredelita Gabriel in Greve (2003).

Koncept osebne varnosti ima tri razsežnosti – kognitivno, čustveno in vedenjsko. Prva je odsotnost – fizičnih, psihičnih in spletnih – groženj lastni varnosti. Druga je čustvena – občutek ali nelagodje v dani situaciji, tretja pa vedenjski odziv – boj ali beg, ki je močno povezan s samozaupanjem v sposobnost obrambe. Čustvena dimenzija je v večji meri izražena pri ženskah in vezana na posebne okoliščine, kot je temna ulica, prisotnost večje skupine neznancev, lokale in javni prevoz. Velik vpliv situacijskih (okoljskih) dejavnikov za občutek varnosti pri ženskah izpostavljajo tudi Keel idr. (2025), Cvetković idr. (2025) pa ugotavljajo na splošno večji občutek varnosti pri moških. Tretjo komponento, ki so jo izpostavili intervjuvanci, to je občutek kontrole nad viktimizacijo in sposobnost ubraniti se pred grožnjami, izpostavljajo tako Jackson (2011) kot tudi Syropoulos idr. (2024). Tudi v naši raziskavi so večjo samozavest izkazovali moški in mladi, ki prihajajo iz mest. Tudi raziskava Meška idr. (2012) je pokazala večjo samozavest glede zmožnosti obrambe prebivalcev mest. Tako Syropoulos idr. (2024) kot Dabbous idr. (2025) izpostavljajo samozavest glede sposobnosti samozaščite kot eno izmed dimenzij osebne varnosti. Občutek nelagodja oziroma strahu – torej čustveni vidik veže na strah pred kriminaliteto in na varnost v vsakdanjem življenju. Slednja je blizu opredelitvi kognitivnega vidika osebne varnosti, ki so ga izpostavili intervjuvanci v naši raziskavi, zadnja pa bolj čustvenemu vidiku, kjer je sicer v največji meri izražen strah pred kriminaliteto (predvsem premoženjsko in pa spolno pri ženskah), a seže prek kaznivih dejanj še na druge dejavnike ogrožanja varnosti, kot so naravne in druge nesreče.

Rezultati raziskave razkrivajo velik pomen okoljskih/situacijskih dejavnikov pri občutku varnosti in potrebo po prilagojenih varnostnih ukrepih glede na situacijo. Pri tem je treba upoštevati tudi razlike po spolu in tipu okolja.

Viri in literatura

- Braun, V. in Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology, *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Cvetković, V. M., Lipovac, M., Renner, R., Stanarević, S. in Raonić, Z. (2025). A predictive framework for understanding multidimensional security perceptions among students in Serbia: The role of institutional, socio-economic, and demographic determinants of sustainability. *Sustainability*, 17(11), 5030. doi:10.3390/su17115030
- Dabbous, M., Sakr, F., Safwan, J. in Salameh, P. (2025). Psychometric validation and correlates of the personal safety perception scale (PSPS-26) as a multidimensional measure of perceived safety. *Scientific Reports*, 15, 28376. doi:10.1038/s41598-025-13050-y

- Eller, E. in Frey, D. (2019). Psychological perspectives on perceived safety: Social factors of feeling safe. V M. Raue, B. Streicher in E. Lermer (ur.), *Risk engineering* (str. 43–60). Springer. doi:10.1007/978-3-030-11456-5_4
- Erčulj, V. (2022). The 'young and the fearless': revisiting the conceptualisation of fear of crime. *Quality and Quantity*, 56(3), 1177–1192. doi:10.1007/s11135-021-01171-1
- Farrall, S., Jackson, J. in Gray, E. (2009). *Social order and the fear of crime in contemporary times*. Oxford University Press. doi:10.1093/acprof:oso/9780199540815.001.0001
- Ferraro, K. F. in LaGrange, R. L. (1992). Are older people most afraid of crime: Reconsidering age differences in fear of victimization. *Journal of Gerontology*, 47(5), 233–244. doi:10.1093/geronj/47.5.s233
- Gabriel, U. in Greve, W. (2003). The psychology of fear of crime: Conceptual and methodological perspectives. *British Journal of Criminology*, 43(3), 600–614. doi:10.1093/bjc/azg600
- Institute for Economics and Peace. (2025). *Global Peace Index*. <https://www.visionofhumanity.org/maps/#/>
- Jackson, J. (2011). Revisiting risk sensitivity in the fear of crime. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 48(4), 513–537. doi:10.1177/0022427810395146
- Keel, C., Wickes, R., Lee, M. in Jackson, J. (2025). Vulnerability and place: a test of the psychology of perceived vulnerability for women and men. *Current Issues in Criminal Justice*. doi:10.1080/10345329.2025.2489229
- Kibernetska varnost – portal: novice, napadi, zaščita, zakonodaja, dogodki, izobraževanje. (2025). *Kibernetska varnost 2024: Rekordno število napadov, nova taktika goljufov in milijonske škode*. <https://ivarnost.si/porocilo-o-kibernetski-varnosti-za-leto-2024/>
- Meško, G. in Arch, I. (2003). Strah pred kriminaliteto v urbanih okoljih. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 54(3), 256–264.
- Meško, G. in Erčulj, V. (2022). Fear of Crime – Measurement of fear of ordinary crimes and fear of crimes in cyberspace. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 73(4), 308–318.
- Meško, G. in Farrall, S. (1999). The social psychology of the fear of crime: A comparison of Slovenian, Scottish and Dutch local crime surveys. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 35(2), 151–159.
- Meško, G., Arch, I. in Kury, H. (2004). Testing social-demographic and social-psychological models of fear of crime in Slovenia. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe: Dilemmas of contemporary criminal justice* (str. 642–655). Faculty of Criminal Justice.
- Meško, G., Šifrer, J. in Vošnjak, L. (2012). Strah pred kriminaliteto v mestnih in vaških okoljih v Sloveniji. *Varstvoslovje*, 14(3), 259–276.
- Syropoulos, S., Leidner, B., Mercado, E., Li, M., Cros, S., Gómez, A., Baka, A., Chekroun, P. in Rottman, J. (2024). How safe are we? Introducing the multidimensional model of perceived personal safety. *Personality and Individual Differences*, 224, 112640. doi:10.1016/j.paid.2024.112640
- Warr, M. (1987). Fear of victimization and sensitivity to risk. *Journal of Quantitative Criminology*, 3, 29–46. doi:10.1007/BF01065199